

MOZAIK
KERETTANTERVRENDSZER
AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK SZÁMÁRA
NAT 2003

**ÉLETVITEL
ÉS GYAKORLATI ISMERETEK**

1-4. évfolyam

Készítette:
Nagymihály Mátyás

A kerettantervrendszert szerkesztette és megjelentette:
MOZAIK KIADÓ – SZEGED, 2004

TARTALOM

BEVEZETÉS	2
Kapcsolat NAT követelményeivel	3
Célok és feladatok	3
Általános fejlesztési feladatok	4
Követelmény	4
Tartalom	4
Értékelés	4
Feltételek	5
A tantárgy javasolt időkerete	5
ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK 1. ÉVFOLYAM	6
Cél	6
Követelmény	7
ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK 2. ÉVFOLYAM	9
Cél	9
Követelmény	11
ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK 3. ÉVFOLYAM	12
Cél	12
Követelmény	14
ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK 4. ÉVFOLYAM	15
Cél	15
Követelmény	17

BEVEZETÉS

Kapcsolat NAT követelményeivel

A tanterv magában foglalja mindazokat a követelményeket, amelyeket a NAT előír, többlet követelményeket nem tartalmaz.

Célok és feladatok

- A tantárgy tanításának fő célja hogy olyan ismereteket adjon, mely megalapozza a tanulóknak a technikának és a technológiáknak, mint a modern civilizáció lényeges tényezőinek ismeretét, az azok iránti érdeklődést. Életkori sajátosságukhoz igazodva és azok elemeit felhasználva így sokoldalú kapcsolatba kerülnek a mesterséges környezettel, mind a megfigyelés, mind pedig a gyakorlati tevékenységen keresztül.
- A modellezéssel készítse a tanulókat a problémaközpontúságra, a rugalmas gondolkodásra, a kreativitásra, fejlessze a munkamorált, finomítsa a mozdulataikat.
- A technikai rendszerek segítségével, célirányos megfigyeléseket hajtva végre, folyamatában figyelhetik meg és elemezik a technikai problémákat.
- Mindezekkel együtt lássák be a tanulóknak a technika fejlődés fontosságát, de annak a lehetséges környezetromboló hatásait, így jussanak el a fenntartható fejlődés alternatívájához.
- A széleskörű ismeret- és tevékenységkínálat segítse hozzá a tanulókat egyéni adottságaik, képességeik, érdeklődésük fejlesztéséhez, reális önismeretük alakulásához.
- A tanulók legyenek képesek életmódjukban megvalósítani a társadalmilag elfogadott együttélési és viselkedési normákat. Életmódjuk egészséges legyen, vállalják önmagukat, igényeljék önmaguk fejlesztését. Érzelmi életük egyensúlyban tartására törekedjenek, egészségesen dolgozzák fel sikereiket, kudarcaikat, képesek legyenek szorongásaikat feloldani.
- Neveljen és képességeiknek megfelelő optimális teljesítményre való törekvésre szoktassa őket.
- A tantárgy lehetőséget ad, a közlekedési morál javítására, a közlekedési eszközök fejlődésének és szerepének megfigyelésére a mindennapi életben.
- A technika történetének tanulmányozásán keresztül ismertessük meg a tanulókat a feltalálók, tudósokkal és a technikai fejlődést jelentősen befolyásoló találmányaikkal.
- A modellezés, a háztartási ismeretek elsajátítása adjon alkalmat arra is, hogy segítsük pályaválasztásukat, folyamatosan bővítsék ismereteiket a választott szakmáról, ismerjék meg önmagukat, önállóan is fejlesszék képességeiket.
- A természetes anyagok megismerése mellett a népművészet elemeinek felhasználásával fejlesztjük kreativitásukat.
- A tantárgy a következő kiemelt célok elérését teszi lehetővé:
 - az alkalmazkodó képesség fejlesztése, alkalmazkodás a természetes és a mesterséges környezethez;
 - a tanulók sokoldalú harmonikus fejlesztése;
 - elemi szinten a kez ügyesség fejlesztése, a szűkebb élettér (család, lakás, iskola, lakóhely) technikai környezetének vizsgálata, megismerése;
 - gyakorlati tevékenységeken keresztül a technikai műveltség megalapozása;
 - a technikai rendszereket felépítő anyagok főbb tulajdonságainak megismerése, anyagok átalakítása, működési elvek megismerése;
 - önálló problémamegoldásra törekvés, rugalmas gondolkodásra nevelés;
 - a háztartási ismereteken keresztül az önállóságra törekvés, a célszerű, eredményes és takarékos gazdálkodás, a kiegészítő jövedelemszerzés lehetőségeinek megláttatása, igényének felébresztése
- A megismert szakmák tartalmának, követelményeinek tisztázása alapján pályaorientáció.
- A családi életre való felkészítés és a napi feladatok gyakorlása.
- Segítsen megismerni a Föld globális problémáit és az egészséges életmód technikáját.

Általános fejlesztési feladatok

Készségek:

A tantárgy tanulása során, a tevékenység és munka megtervezésekor, végzése során, annak értékelésekor javul a tanulók *beszéd- és kifejezőkészsége*. A rendszerszemléletű gondolkodás kialakításával a *logikai készség* fejlődik. A műszaki ábrázolás és kommunikáció a tanulók, *logikai és rajzolási készségét, képolvasási, a tervek megvalósítása, a munkadarab vagy rendszer elkészítése a manuális készséget* fejleszti.

Képességek:

A szükséglet és lehetőség összevetése, a tervezés és a munka elvégzése a tanuló koncentráló, *problémamegoldó, alkotó, becslési, döntési, elemző, szintetizáló, rendszerező és összpontosító* képességének fejlesztése mellett növeli a kreativitást, a kezűgyességet és a pontosságra való igényt, továbbá elősegíti a *jó térlátást*, a tájékozódást a térben és a síkon. A tevékenység értékelése pedig a helyes *önértékelés* képességének kialakulását támogatja, kialakítja az önellenőrzés igényét.

Követelmény

Részletes kifejtése az egyes évfolyamok szintjén található.

Tartalom

Részletes kifejtése az egyes évfolyamok szintjén.

Értékelés

1-4. évfolyamon

Az értékelés szempontjai:

- Pontos, tiszta munka.
- Anyagok és munkaeszközök helyes, szakszerű, balesetmentes használata.
- Népművészeti elemek, motívumok alkalmazása.
- Ötletesség, önálló munkavégzés a megadott területen.
- Környezetének rendbetétele, eszközökre való vigyázás.
- Feladatlapok, tesztlapok.

5-6. évfolyamon:

Az értékelés szempontjai:

- Rajzos ábrázolás milliméteres pontossággal, tisztaság, áttekinthetőség.
- Modellek kidolgozottsága, félkész termékek alkalmazása, működőképesség.
- Önálló balesetmentes munkavégzés.

7-8. évfolyamon:

Az értékelés szempontjai:

- Áttekinthető, helyes szabványrajzok.
- Pontos, tiszta munkára törekvés.
- Szerelési, modellezési biztonság.
- Aktív részvétel a tanulást segítő munkákban.
- Balesetmentes szerszámhasználat.
- Kitaró, egyenletes munkavégzés, munkaszervezés.
- Az elméleti anyagból tesztlapok, totók.

9-10. évfolyamon:

Az értékelés szempontjai:

- A szerelt modellek működőképessége.
- Műszaki rajz készítése, olvasása.
- Tesztlapok.

Feltételek

1-4. évfolyamon

- Hurkapálcák, lécek, falapok, építőköcskák, dobozok, textil anyagok, fonalak, gyurma, agyag, mérőeszközök a tanulók számától függő mennyiségben.
- Kézügyességet fejlesztő szakkönyvek.
- Technikai érdekességeket bemutató szakkönyvek, lexikonok.
- A tanteremben bemutató a gyűjtött természetes anyagokból (gesztenye, makk, dió, falevelek, nád, sás, gyékény, csuhé stb.).

5-6. évfolyamon

- Fa, műanyagok, ezek feldolgozásához szükséges szerszámok.
- Bőr, műbőr. Kerékpár és szerelőkészletek.
- Szakkönyvek, lexikonok, technikatörténeti szakkönyvek.
- Szaporítóládák.

7-8. évfolyamon

- Műszaki rajzlap, vonalzó, kihúzó.
- Fémek, fémeket vizsgáló eszközök.
- Szerelőkészletek, motormodellek, segédmotor-kerékpár.
- Tankönyv
- Lexikonok, segédkönyvek, barkácskönyvek, háztartáskönyv.

9-10. évfolyamon

- Áramkörök, szerelődoboz, segédmotor-kerékpár.
- Lexikonok, videofilmek, demonstrációs eszközök.
- Tankönyv.

A tantárgy javasolt időkerete

Évfolyam	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Heti óraszám:	1	1	1	1	1	1	1,5	1	1,5	1
Éves óraszám:	37	37	37	37	37	37	55	37	55	37
Új anyag feldolgozása										
Ebből modellezés	26	26	26	26	10	10	10	8	10	6
Technikatörténet és információs kultúra					10	10	18	10	12	10
Háztartástan és egészségkultúra	4	4	4	4	10	10	14	10	14	10
Közlekedéskultúra	2	2	2	2	2	2	5	4	8	4
Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés	2	2	2	2	3	3	4	3	4	3
Év végi rendszerezés	1	1	1	1	1	1	2	1	2	3
Szabad időkeret	2	2	2	2	1	1	2	1	4	1

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

1. ÉVFOLYAM

Óraszám:

Tanítási ciklus 1 óra / 1 hét

Cél

- A technikai műveltség alapozása, a technikai nevelés.
- A mesterséges és természetes környezet megkülönböztetése összehasonlítása, a modell fogalmának, jelentőségének, létrehozási módjának fokozatos megismertetése.
- Segítségnyújtás a technikai környezet megismeréséhez, az abban való tájékozódásban, az anyagok csoportosítása érzékszervi tapasztalatok alapján (fa, papír, fonal, formázható anyagok, fémek műanyagok, természetes anyagok), mely segíti az egyéni ötletek megvalósítását.
- A gyakorlati problémák megoldása során alkalmazott elvek megértetése. A mindennapokban szükséges praktikus elemi ismeretek és helyes szokások elsajátítása, a kezűgyesség fejlesztése.
- A mozgáskoordináció fejlesztése, a műveletek, a munkafogások, a szerszámhasználat gyakoroltatása.
- Egészséges életmódra nevelés, környezeti tényezők megismertetése az egészséges fejlődés szempontjából.
- Az önálló gyalogos közlekedés alapvető szabályainak megismerése és alkalmazása.
- Balesetek megelőzése.
- Az otthoni napirend kialakítása.
- A népi hagyományok elemi szintű megismertetése.

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Munkakultúra	
<p>Az alaprajz, körvonalrajz, látszati rajz. A rész – egész megkülönböztetése. Az azonos és különböző formák. Helyes munkaszokások kialakítása. Nyomatkészítés. Gömb, henger, csigavonal alakítása. Anyaggyűjtés a terv elkészítéséhez. A természetben gyűjtött anyagok megmunkálása. Egyszerű tárgy készítése a gyűjtött anyagokból. Papír hajtogatása, tépése. Képlékeny anyagok: az agyag és a gyurma közötti különbség. Anyagok csoportosítása felismert tulajdonságaik alapján. Tapasztaltgyűjtés érzékszervi tapasztalat útján.</p>	<p>Tudjon nagyságot viszonyítani, összehasonlítani. Ismerje az alaprajz és körvonalrajz közötti különbséget. Ismerje fel a részt, mint az egész alkotóelemét. Kezűgyesség fejlesztése. Összefüggések felismerése a gyűjtött anyag és a terv megvalósításában. A megismert tulajdonságok kihasználása a terv megvalósításához. Nézeti ábrázolás előkészítése. A papír és természetből gyűjtött anyagok. Érzékszervi tulajdonságainak megismerése.</p>
Termelés-kultúra	
<p>A képlékeny anyag tulajdonságai, a megmunkálás lehetősége. A fa megmunkálása. Törés egyforma nagyságra. Mérés, összehasonlítás becsléssel. Papírmunkák: a papírfajták elemi vizsgálata és felismerése (karton, rajzlap, színes papír, írólap). Famunkák: a fa tulajdonságai, megmunkálhatósága (törés, vágás, csiszolás). Fonalmunka: cérna és fonal felismerése (fonás sodrás csomózás).</p>	<p>Találjon örömet a manipulatív tevékenységben. Törekedjék az esztétikumra. Tudjon képlékeny anyagokból egyszerű formákat létrehozni. Megfigyelőképesség fejlesztése Tudjon papírt alakítani a tanult módokon. Célszerű takarékos anyagfelhasználás. Szerezzen jártasságot a fa alapvető megmunkálásában. A csiszolópapír helyes használata.</p>

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Háztartáskultúra	
Munkák a családban. Az ünnepekhez kapcsolódó dekoráció (karácsonyfadísz, ablakdísz, farsangi álarc).	Vegyen részt házimunkában.
Környezetkultúra	
Építés, épület, építmény. Építőelemek és csoportosításuk.	Tudjon síkban és térben minta és egyéni elképzelés alapján építeni. Tudja a modellt és a valóságos tárgyat összehasonlítani.
Közlekedéskultúra	
A gyalogos közlekedés szabályai. (gyalogátkelőhely, járda, járdasziget, úttest, jelzőlámpa).	Legyen képes az úttesten biztonságosan átkelni irányítással és anélkül.
Gazdálkodáskultúra	
Gazdálkodás és takarékoság a zsebpénzzel.	Ismerje meg a zsebpénzzel való ésszerű és helytelen lehetőségeket.
Egészségkultúra	
Táplálkozással, a munkavégzéssel kapcsolatos higiéniés szokás. Helyes napirend. A szabad levegőn való tartózkodás hatásai. Alkalmazkodás az évszakokhoz.	Ismerje és alkalmazza a helyes testtartást, annak fontosságát munkavégzés közben. Tartsa tisztán és rendben taneszközeit és munkaterületét. Megfelelő öltözködés kialakítása.
Biztonságkultúra	
Tű, olló balesetmentes használata A gyalogos közlekedés	Legyen képes a legegyszerűbb eszközök balesetmentes használatára. Ismerje gyalogátkelőhelyen való átkelés veszélyeit. Ismerje föl azokat.
Fogyasztói kultúra	
A reklámok hatásai.	Ésszerűen bánjon zsebpénzével.
Szabadidő-kultúra	
Helyes napirend, életkornak megfelelő önellátás.	Ismerjen egészséges és helyes szabadidős tevékenységeket.
Információs kultúra	
(más pontokkal együtt tárgyalva)	Fejlődjön verbálisan kifejező-képessége.
Pályaorientáció	
Néhány fontos foglalkozás megismerése (pl. fázekasság, fához kötődő mesterségek, stb.).	Tudja szülei foglalkozását. Ismerje a fazekas mesterséget.

Követelmény

- Tudjon példákat a természetes és a mesterséges környezetből.
- Tudjon hosszúságot, nagyságot viszonyítani, összehasonlítani.
- Lényegkiemelés, becslés elsajátítása.
- Képlékeny anyagból egyszerű formák alakítása.
- Anyagok megfigyelése, külső, belső tulajdonságainak segítségével való alakíthatóságára.
- A célnak megfelelő munkaeszköz használata.
- Nevezzen meg néhány az agyaghoz kapcsolódó foglalkozást.
- Tudjon papírt alakítani az eddig tanult módokon.
- Ismerje fel és nevezze meg a környezetében előforduló anyagfajtákat.
- Legyen képes a legegyszerűbb eszközök és szerszámok helyes és balesetmentes használatára.
- Tudjon Alaprajzot készíteni körvonalazással.
- Tudjon síkban minta és egyéni elképzelés alapján építeni.
- Legyen képes az úttesten biztonságosan átkelni irányítással és anélkül.
- Tudja a szülei foglalkozását.

- Vegyen részt házimunkában.
- Ismerje az alapvető egészségügyi követelményeket, és azokat alkalmazza is a mindennapi életben.
- Ismerje a lakás berendezési tárgyait és azok rendeltetésszerű használatát.
- Ismerje a célszerű takarékoság néhány szabályát.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

2. ÉVFOLYAM

Óraszám:

Tanítási ciklus 1 óra / 1 hét

Cél

- A technikai műveltség továbbfejlesztése.
- A természetes és mesterséges környezet és ezek anyagainak megismertetése, felhasználásnak, felhasználhatóságnak bemutatása.
- Ismerkedés a természetes anyagokkal (agyag, csuhé stb.).
- A fa, papír, fonal megmunkálása.
- A gyalogos közlekedéssel kapcsolatos közlekedési táblák megismerése, alapvető közlekedési illemszabályok alkalmazása.
- Az egészségmegőrzés egyszerű módszereinek, a betegségeknek meg-, felismerése.
- A viselkedés szabályai és alkalmazásuk otthon, vendégségben.
- A népi hagyományok ápolása.

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Munkakultúra	
<p>Az építődobozban található elemcsaládok felismerése és megnevezése.</p> <p>Képlékeny anyagok: az agyag és a gyurma közötti különbség, a képlékeny anyag tulajdonságai, a megmunkálás lehetősége.</p> <p>Képlékeny anyagok lapítása, mélyítése, hengerezése, kúposítása.</p> <p>Mintázófa használata.</p> <p>Térbeli kompozíció készítése. Anyaggal való takarékoság.</p> <p>Ékszerek készítése gömbölyítéssel, dísz tárgyak készítése.</p> <p>Utánzással játék készítése természetes anyagokból (dió, gesztenye, kukorica, raffia, csuhé stb.). Méreítés, méretmegjelölés, előrajzolás, arányok, kicsinyítés, nagyítás, az egész részekre bontása.</p> <p>Papír alakítása (hajtás, sodrás, gömbölyítés, redőzés, darabolás).</p> <p>Hosszúság mérése centiméter pontossággal.</p> <p>Hajtogatással tárgyak készítése.</p> <p>Nyírással tárgyak készítése (terítő).</p> <p>A textíliák tulajdonságainak megismerése, szövés, préselés, nemezelés.</p> <p>Egyszerű öltések alkalmazása.</p> <p>A textília és a fonal tulajdonságainak felhasználásával egyszerű tárgy készítése nyírással, ragasztással, varrással.</p> <p>Látszati rajz alapján térbeli modellezés.</p>	<p>Tudjon képlékeny anyagokat térben eszközök segítségével megmunkálni.</p> <p>Tudjon egyéni elképzelés alapján építményeket konstruálni, kicsinyített rajz alapján térben építeni.</p> <p>Természetes anyagok felhasználásával tudjon játékokat készíteni.</p> <p>Kreativitás fejlesztése.</p> <p>Törekedjék a rajzeszközök rendeltetésszerű használatára.</p> <p>Legyen képes becsléssel méreteket viszonyítani.</p> <p>Ismerje a nagyítás és a kicsinyítés fogalmát.</p> <p>Ismerje a tű és az olló helyes használatát.</p> <p>Szerezzen jártasságot a látszati rajzból térbeli tárgyak készítésében.</p>

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Termelés-kultúra	
<p>A fa feldolgozása, megmunkálhatósága és felhasználhatósága.</p> <p>A fafeldolgozás eszközei és szerszámjai</p> <p>A fa tulajdonságainak ismertetése: hasítható, faragható.</p> <p>A megmunkálás eszközei.</p> <p>Pontos törés, vágás.</p> <p>A papírgyártás menetének megismerése.</p> <p>Anyagok újrahasznosítása.</p> <p>Fonalmunka: a fonal tulajdonságai, elemei szála.</p> <p>Tervszerű munkavégzés, célszerűségekre törekvés.</p> <p>Csoportmunka, munkamegosztás.</p>	<p>Találjon örömet a manipulatív tevékenységben.</p> <p>Törekedjék az esztétikumra.</p> <p>Tudjon képlékeny anyagokból egyszerű formákat létrehozni.</p> <p>Tudja a kést használni.</p> <p>Legyen képes az anyagok takarékos felhasználására.</p> <p>Munkái során törekedjék az esztétikus kivitelezésre.</p> <p>Tudja a megismert szerszámokat tudja megnevezni rendeltetés szerűen használni</p> <p>Törekedjék a balesetmentes munkavégzésre.</p>
Háztartás-kultúra	
<p>Kereskedelem, a lakosság ellátása.</p> <p>A házimunkában való részvétel.</p> <p>Viselkedési szokások kialakítása vendégségben, étteremben.</p> <p>Ünnepi asztalterítés, vendégvárás, vendéglátás.</p> <p>Ajándék készítése, csomagolása, átadása.</p>	<p>Ismerje meg lakóhely környékének kereskedelmi hálózatát.</p> <p>Ismerje az alapvető viselkedési szabályokat étkezés közben, vendégségben, étteremben.</p>
Környezet-kultúra	
<p>Ünnepekhez kapcsolódó dekoráció készítése.</p> <p>Környezetvédelem – a fák óvása.</p>	<p>Ismerje a fák szerepét környezetünkben, életünkben.</p>
Közlekedés-kultúra	
<p>Jelzőtáblák célja, alakja, jelentése.</p> <p>A közlekedési jelzőtáblák alakjai és jelentése.</p> <p>A gyalogos közlekedésnél használatos jelzőtáblák ismerete, figyelembevétele.</p> <p>A tömegközlekedési eszközön alkalmazandó illemszabályok.</p> <p>Átkelés az úttesten egyénileg, csoportosan.</p> <p>A járműveken való közlekedés.</p> <p>A jobbkéz-szabály.</p>	<p>Ismerje a lakóhely környékén és egyéb helyeken előforduló közlekedési jelzőtáblák jelentését, a jobbkéz-szabályt, a tömegközlekedési eszközök használatának alapvető szabályait.</p>
Gazdálkodás-kultúra	
<p>Ésszerű takarékoskodás a mindennapi életben.</p> <p>Készülődés a karácsonyi vásárra.</p> <p>Elemi szolgáltatások megismerése (posta, számlák).</p>	<p>Ismerjen költségmentes ajándékozási módokat.</p>
Egészség-kultúra	
<p>Testi higiénia.</p> <p>Egészséges táplálkozás.</p> <p>A betegségek felismerése, okozói.</p> <p>A táplálék összeállítása, növényi állati eredetű táplálékok.</p> <p>Gyógynövények.</p> <p>A ruházat tisztán tartása, megóvása.</p> <p>A higiénés szokások kialakítása: fogápolás</p>	<p>Elemi higiénés szokásokat ismerje és alkalmazza.</p> <p>Tartsa tisztán ruházatát.</p> <p>Tudja a zsebkeendő helyes használatát.</p> <p>Az egészséges táplálkozás alapvető elveinek ismerete.</p> <p>Ápolja fogait.</p>
Biztonság-kultúra	
<p>A kés balesetmentes használata.</p> <p>Veszélyforrások veszélyhelyzetek a közlekedésben.</p>	<p>Tudja a kést balesetmentesen használni.</p> <p>Ismerje lakóhelyének környékén előforduló, a gyalogos közlekedés szempontjából veszélyes helyeket, ismerje ezek közlekedés szabályait.</p> <p>Ismerje a tömegközlekedés használatának veszélyforrásait.</p>

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Fogyasztói kultúra	
Takarékosság a családban. Ajándékozási szokások.	
Szabadidő-kultúra	
A napirendbe épített pihenés szerepe, aktív módjai.	Különböztesse meg a hasznos és kevésbé hasznos időtöltéseket.
Információs kultúra	
Pályaorientáció	
Ősi mesterségek megismerése: szövés, nemezés.	

Követelmény

- Alkalmazza a megelőző évfolyamon elsajátított eljárásokat, szokásokat a problémamegoldás folyamatában. Igényelje a további, mélyebb megismerést.
- Legyen képes tárgyakat felismerni alaprajzról.
- Legyen képes térben építeni.
- Ismerje a kicsinyítés, nagyítás fogalmát.
- A papír, textil, fa legfontosabb tulajdonságainak ismerete.
- A célnak megfelelő szerszámok kiválasztása, használata.
- A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete.
- Udvarias magatartás a közlekedésben.
- Igény a mozgásra, a szabadidő helyes eltöltése.
- Higiénés szokások a táplálkozásban, öltözködésben.
- A családi munkamegosztásban való aktív részvétel, kulturált viselkedés otthon, közterületeken.
- Ismerje a pénz szerepét (a családban).
- A szolgáltatások ismerete, részvétel a szolgáltatásokban.
- Legyen tisztában azzal, hogy mi hol kapható (bélyeg – posta, tej – ABC).
- Ismerjen néhány hulladékhasznosítási módot a gyakorlatban.
- Ismerje és alkalmazza a helyes viselkedési szabályokat munka közben, a gyalogosközlekedésben és a leggyakrabban használt tömegközlekedési eszközökön.
- A környezetben előforduló jelzőtáblák jelentésének ismerete.
- Használja a népi hagyományok nyújtotta tapasztalatokat.
- Tartsa rendben a munkahelyét.
- Takarékos anyagfelhasználás.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

3. ÉVFOLYAM

Óraszám:

Tanítási ciklus 1 óra / 1 hét

Cél

- A technikai műveltség továbbfejlesztése.
- Tapasztalatok szerzése az anyagok belső szerkezetéről.
- Újabb anyagfajták megismertetése.
- Bevezetés a műszaki információközlésbe.
- A közlekedésben való szabályos részvétel megtanítása.
- Az elemi táplálkozáskritériumok megismertetése.
- A népi hagyományok ápolása.
- Ismerkedés ősi mesterségekkel, anyagaikkal (sás, nád, fűz stb.) egyszerű megmunkálásuk. A fa, papír, fonal további megmunkálása.
- Egyszerű modellek építése.
- A kerékpáros közlekedés szabályainak megismerése, alkalmazása.
- A betegápolás egyszerű módjainak elsajátíttatása.

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Munkakultúra	
<p>Látszati rajz alapján térbeli megépítés (modell). Nézeti ábrázolás előkészítése (építőelemek). Rajzolás, vonalfajták. A méretmegadás elemei: méretvonal, méretsegédvonal, méretnyíl, méretszám. Tapasztalatok szerzése a természetes anyagokról. Sás, gyékény, kaka megmunkálása. Népi játékszerek készítése nádból, sásból, kákából, fűzből utánzással. Önálló játékkészítés. Ősi mesterségek, a népművészet megismerése. A fafaragás hagyományai, a fa tulajdonságainak megismerése alapján felhasználása. A famunkák eszközei. Lécek, pálcák tulajdonságai. Az anyagvizsgálat módszerei. Az eszközök balesetmentes használata. Vékony pálcák, lécek megmunkálása, ezekből egyszerű játékok készítése. Kitalált játékok megtervezése, a terv alapján szükséges eszközök és anyagok kiválasztása, a terv elkészítése. Síkból térbeli forma alakítása: nyírás, karcolás, metszés. Feladathoz megfelelő öltés kiválasztása (előöltés, szegőöltés, huroköltés, száröltés, láncöltés, boszorkányöltés). Az építészet történeti fejlődése. Makett készítése – a lakás belső helyiségei. Alaprajz és oldalrajz készítése. Épületelemek illeszkedése, az áthidalás technikája.</p>	<p>Tudja használni a vonalzót mint mérőeszközt. Tudjon egyszerű műszaki rajzokat olvasni. Ismerje a méretezés fontosságát. Összetett modellek építése térben egyénileg. Önállóan tudjon ajándéktárgyat készíteni. Tudja a szükséges eszközök célszerű használatát. (Tű, olló, kés helyes használata.) Ismerje a fa, mint anyag legfontosabb tulajdonságait, megmunkálásának egyszerű formáit. Legyen képes segítséggel a munkához szükséges eszközöket megválasztani. Ismerje a lakás helyiségeinek, berendezési tárgyainak funkcióit.</p>

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Termelési kultúra	
<p>A feldolgozott anyag: anyagvizsgálat (lágy papírok, kartonok, lemezek). A fa megmunkálása, fafaragás. Népi iparművészet Fonalmunka, varrás. A papírmásé készítésének menete. Az építés menete, anyagai, technikai gondolkodás és szemlélet megalapozása. Településtípusok, népi építészet.</p>	<p>Ismerje fel az anyagok tulajdonságai és felhasználhatósága közötti kapcsolatot. Tisztelje és becsülje a saját maga és mások munkáját.</p>
Háztartási kultúra	
<p>Szolgáltatások. A háztartási munkákat könnyítő eszközök ismerete. A családi munkamegosztásban való aktív részvétel. Egyes háztartási tennivalók önálló elvégzése (mosogatás, szellőztetés, bevásárlás). A házimunkák csoportosítása (kertápolás, állattenyésztés, stb.).</p>	<p>Ismerje a háztartásban használatos eszközöket. Életkornak megfelelően szolgálja ki magát. Vegyen részt a házi munkában.</p>
Környezetkultúra	
<p>Anyagok újra felhasználhatóságának megismerése.</p>	<p>Lássa be az újrahasznosítás lehetőségét, szükségességét.</p>
Közlekedéskultúra	
<p>Alul- és felüljárók. Fényjelző készülékek. A kerékpáros közlekedés (a kerék története).</p>	<p>Alkalmazza biztonságosan a gyalogosközlekedési szabályokat és a tömegközlekedési eszközöket helyesen. Ismerje a kerékpárosokra vonatkozó jelzőtáblákat és útburkolati jeleket.</p>
Gazdálkodáskultúra	
<p>Takarékossági formák (idő, energia, fogyasztási cikkek, pénz). Bevétel-kiadás tudatosítása, jövedelemfajták, takarékoság.</p>	<p>Ismerje meg az ésszerű takarékoságot.</p>
Egészségkultúra	
<p>Az egészségmegőrzés. Fertőző betegségek. Alapvető segítségadás balesetnél. Betegápolás. A leggyakoribb fertőző betegségek megelőzésének módját. Betegségek felismerése tünetekről. Láz, lázmérés, lázcsillapítás. Öltözködés, körömápolás. Helyes magatartás az orvosi rendelőben.</p>	<p>Ismerje fel az egészségmegőrzés fontosságát. Tartsa be a higiénés előírásokat Az egészségmegőrzés jelentőségének felismerése, károsító hatások elutasítása. Tudja mi a teendő betegsége estén ki, mikor hogyan értesítsen erről. Öltözködjön a helynek, időjárásnak megfelelően.</p>
Biztonságkultúra	
<p>Tű, olló, kés balesetmentes használata. A leggyakrabban használt háztartási gépek, eszközök balesetmentes használata. Gyermekbalesetek megelőzése játéknál, szabadidőben.</p>	<p>Legyen képes a legegyszerűbb eszközök balesetmentes használatára. Tudja a legismertebb háztartási gépeket, eszközöket balesetmentesen használni. Ismerje a gyermekbalesetek előfordulásának legfontosabb okait, megelőzésük módjait. Tudja, hogy a munka, játék, pihenés során veszélyforrások vannak, ezeket próbálja elkerülni. Óvja saját és mások testi épségét.</p>
Fogyasztói kultúra	
<p>A reklámok hatásai a vásárlási szokásainkra.</p>	
Szabadidő-kultúra	
<p>(más pontokkal együtt tárgyalva)</p>	

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Információs kultúra	
A műszaki ábrázolás, mint információközvetítő.	Lássa be hogy, a műszaki ábrázolás információközvetítő lehetőség.
Pályaorientáció	
Építkezéshez kapcsolódó foglalkozások.	

Követelmény

- Tudatosan bővítse ismereteit az anyag tulajdonságainak területén.
- Természetes, mesterséges anyagok tulajdonságainak megkülönböztetése.
- Az anyagok tulajdonságai és felhasználásuk közötti kapcsolat felismerése.
- Fogadja el, lássa be a szimbólumok szükségességét a műszaki információközlésben.
- Tudjon megkülönböztetni a műszaki rajzban használatos vonalfajtákat, legyen képes nézeti rajzok elemzésére.
- Egyszerű makett készítése.
- Összetett modellek építése térben – egyéni elképzelések kivitelezése.
- Ismerje és alkalmazza a gyalogos és a kerékpáros közlekedés szabályait.
- Ismerje néhány élelmiszer élettani hatását.
- Tanúsítson érdeklődést a népi hagyományok iránt.
- Aktív részvétel tárgykészítő tevékenységben.
- Munkaeszközök megfelelő használata, védelme, megbecsülése, gondozása.
- Ismerje a lakás belső tereinek funkcióit.
- Baleset, betegség esetén tudja, mit kell tennie.
- Tudja a leggyakoribb betegségek megelőzésének módjait.
- A tiszta környezet iránti igény mind az iskolában, mind otthon.
- A háztartási munkát megkönnyítő szolgáltatások szerepe.
- Ismerjen fel néhány – a háztartásban nélkülözhetetlen – alapvető szerszámot, eszközt.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

4. ÉVFOLYAM

Óraszám:

Tanítási ciklus 1 óra / 1 hét

Cél

- A technikai műveltség továbbfejlesztése.
- Fejlesszék elméleti és gyakorlati ismereteiket a fa, papír, fonal magasabb szintű megmunkálása.
- A környezeti kultúra értékeinek megismerése, formálása.
- A közlekedési eszközök modelleken keresztül történő megismerése, használatuk, gyakorlati tudnivalók az utazással kapcsolatban.
- Az emberi test működésének alapvető ismeretei.
- A háztartási eszközök biztonságos használatának megismerése, gyakorlati alkalmazása
- Az elsajátított ismeretanyag rendszerezése, aktivizálásának biztosítása.
- A műszaki információközlés ismereteinek elmélyítése, bővítése.
- Utazás, az utazáshoz szükséges információk megismerése.
- A hagyományok tisztelete.

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Munkakultúra	
<p>A vázlatrajz, a nézeti ábrázolás, és vetületi ábrázolás különbözősége. Térbeli tárgy nézeti ábrázolása, elkészítése. Fafajták ismerete, szegezés, szeghúzás. Megfelelő szerszámhasználat, balesetvédelem. Kalapács, harapófogó helyes használata. A szabványosított műszaki rajz jelei. Mérési eredmények lejegyzése. Önálló modellek létrehozása. Önálló tervezés, népi hímzések. Logikus terv a tárgykészítésnél. A fonalak vastagítása, vékonyítása. Laptextilek nagyobbítása, kicsinyítése. Dísz tárgyak készítése népművészeti elemek felhasználásával. Szövés, felvetés, szálbehúzások, eldolgozás. Motívumgyűjtés.</p>	<p>Legyen képes alaprajz, nézetrajz és tárgy megfeleltetésére. Tudjon mérni cm-pontossággal, mérési eredményeket lejegyezni. Szerezzen kellő gyakorlatot a rajzeszközök használatában. Térlátás célirányos fejlesztése. Becslés, pontos rajzolás fejlesztése. Tudjon centiméter pontossággal mérni. Törekedjék anyagtakarékos felhasználásra. Szerezzen jártasságot a fonalmunkákban.</p>
Termelőkultúra	
<p>Alapanyag, nyersanyag, félkész- és késztermék. Fonal vizsgálata. Népi iparművészet. Népi építészet. Épített környezet, épített tér. A termelés fontossága, fakitermelés, környezetvédelem. Anyagszükséglet megállapítása. A papír története, szerkezete, szerepe az emberi kultúra kialakulásában. Újrahasznosítható anyagok megismerése. A papírhajtogatás rajzos jelei, algoritmusok alkalmazása.</p>	<p>Tudja a munkaeszközöket rendeltetésszerűen használni. Vegyen részt tárgykészítő tevékenységben. Ismerje a célszerű és takarékos anyagfelhasználást, a megfelelő anyag és eszköz kiválasztását. Legyen képes a tárgy rendeltetése, funkciója, alakja és nézete közötti kapcsolat felismerésére. Tudja kipróbálni a kész munkadarabot, tartson rendet, tisztaságot munka közben. Tudjon egyszerű építményt készíteni közös előkészítés után. Legyen képes a lakás belső tereinek, funkcióinak megnevezésére.</p>

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Papírgyártás régen és ma. Öltésformák alkalmazása haszon- és dísz tárgyon. Szabásminta használata anyagtakarékosság. Egyé- nileg, vagy csoportosan tudjanak modellt építeni, teret elhatárolni (pásztorkunyhó, vályogkunyhó építése).	
Háztartáskultúra	
Háztartási gépek. Környezetvédelem-takarékosság Gazdálkodás. Időbeosztás a családban.	Tudja használni a háztartási gépeket. Ismerjen néhány – a lakóhelyen található – szol- gáltatást, tudja bemutatni (helye, szerepe, haszná- lata). Alakuljon ki feladattudata a rendszeres napi fel- adatok ellátásában. Legyen képes gazdálkodással kapcsolatos elemi összefüggések felismerésére.
Környezetkultúra	
Környezetvédelem: egyensúly fenntartása az élő- világban. Takarékosság, újrahasznosítás. Ízléses, egyéniséget kifejező családi környezet.	Végezzen szelektív hulladékgyűjtést.
Közlekedéskultúra	
A közlekedési eszközök csoportosítása. Menetrendek vizsgálata. A kerékpározás szabályai. Önállóságra törekvés az utazásnál.	Tudjon tájékozódni a lakóhelyen közlekedő tö- megközlekedési eszköz (busz) menetrendjében. Tudjon kerékpározni forgalom elől elzárt területen.
Gazdálkodáskultúra	
A család jövedelme, zsebpénz, takarékoság.	
Egészségkultúra	
Napirend. Egészséges életmód. A környezet és ruházat tisztán tartása. Egészségkárosító szerek (nikotin, drog, alkohol). Az emberi test működésének alapvető ismeretei. Testünk felépítése, tápanyagok, fogak. Felkészülés a külső-belső változásokra. Személyi higiénia iránti igény. Egészséget károsító szerek elutasítása. Egészséges életmód tudatos kialakítása. Egészségügyi ellátás ismerete, segítségnyújtás, hí- vás. Gyógyszerfogyasztás.	Ismerje az egészséges életmód elemi szabályait, az egészséges tápanyagokat. Tartsa be az elemi higiéniai szabályokat. Utasítsa el a káros élvezeti szereket. Tudja elmondani a teendőket betegség vagy baleset esetén. Tudja, gyógyszert csak felnőtt engedélyével vehet be.
Biztonságkultúra	
Kalapács, harapófogó balesetmentes használata. Hulladékok újrahasznosításának világméretű szük- ségessége.	Tudja a munkaeszközöket, háztartási eszközöket balesetmentesen használni. Lássa be az újrahasznosítás jelentőségét.
Fogyasztói kultúra	
A rádió és a televízió hatásai a vásárlási szokása- inkra.	
Szabadidő-kultúra	
(más pontokkal együtt tárgyalva)	

Tananyag, témakör, fogalmi tartalom	Fejlesztési feladatok
Információs kultúra	
(más pontokkal együtt tárgyalva)	Ismerje a tárgyformáló művészetet. Próbáljon önálló véleményt alkotni a látottakról.
Pályaorientáció	
(más pontokkal együtt tárgyalva)	

Követelmény

- A műszaki rajz leolvasásának ismerete.
- Alaprajz, nézetrajz készítése önállóan.
- Mérés centiméteres pontossággal.
- Rend, tisztaság megtartása munka közben.
- Munkaeszközök karbantartásának fontossága, gondozása.
- A lakás belső terei, azok funkciói.
- Díszítőelemek használata, a lakás otthonossá tétele.
- Önellátás otthon, iskolában, segítség.
- Ésszerű takarékoság idővel, pénzzel, energiával.
- Szolgáltatások megfelelő igénybevétele.
- Részvétel tárgykészítő tevékenységben – tárgykészítés saját ötlet alapján.
- A célszerű és takarékos anyagfelhasználás.
- Rend, tisztaság munka közben.
- A készítendő tárgy sajátosságaihoz illő anyag és munkaeszköz választása.
- A tárgy rendeltetése, funkciója, anyaga, alakja és mérete közötti kapcsolat felismerése.
- Jártasság a gyalogos és a kerékpáros közlekedés szabályainak alkalmazásában.
- Az egészséges életmód elemi szabályának ismerete.
- A teendők megnevezése egyes betegségeknél – a mentők telefonszáma.
- Ismerje a háztartásban használatos eszközök és gépek rendeltetését és használatát.